

Areena

Elämäni kriisi

Lääkärille minun sairauteni on rutiinitapahtuma, mutta minulle se on elämäni kriisi. Voin paremmin jos minulla on lääkäri, joka ainakin ymmärtää tämän eron. Anatole Broyard: Intoxicated by My Illness

AVOINNA TÄNÄÄN
SUNNUNTAINA 12-21

K CITYMARKET

LAPPEENRANTA
Toikansuontie 4,
puh. 020 760 7100

Seuraava potilas

Tulevien lääkärin opintoihin kuuluvat vuorovaikutusopinnot, joihin todentuntua antaa potilasta esittävä näyttelijä. Miten lääkäri kohtaa rapajuopon? Entä potilaan, joka juuri on saanut kuulla sairastavansa syöpää?

Sunnuntai

Teksti: Katarina Hakaniemi
Kuvitus: Jyri Alanne

LÄÄKÄRIN vastaanotolle kolisteele harotavahiuksinen mies muovipussi kourasaan. Hän lysähtää tuolille ja kääntää katseensa pöydän toisella puolella istuvaan nuoreen naiseen.

Mies on 35-vuotias Markku Ketonen, työtön alkoholisti, joka kaksi vuotta sitten on sairastanut haimatulehduksen ja käynyt lähellä kuolemaa. Lisäksi Ketonen on potenut mahakattaria ja ollut katkaisuhoidossa.

Eilen Ketonen on tapellut ryyppyreminsä kanssa, päättynyt terveyskeskukseen ja joutunut röntgeniin.

Lääkäri on tulkinnut röntgenkuvat ja kertoo nyt Ketoselle, ettei tappelusta aiheutunut murtumia. Kuultuaan hyvä uutiset Ketonen kaappaa kilisevän kassin mukaansa ja suuntaa kohti ulko-ovea.

– Seis! huikan liian suureen lääkärintakkiin pukeutunut nainen huudahtaa ja säntää miehen perään.

– Minulla on muutakin asiaa!

MENOSSA OVAT Helsingin yliopiston Lääketieteellisen tiedekunnan Kasvaminen lääkäriksi -opinnot, joissa yhtenä kurssina on Vuorovaikutus potilas-lääkärisuhteissa.

Oikeasti Markku Ketonen on näyttelijä **Matti Laustela**. Nainen puolestaan on yksi niistä neljänneen vuoden lääkäriopiskelijajoista, jotka tänään pääsevät harjoittelemaan varsin todentuntuista kohtaamista potilaan kanssa.

Näyttelijän tehtävänä on esittää paitsi alkoholisti Matti Ketosta, myös keuhkosyöpädiagnoosia kuulemaan tulevaa Raimo Mäkistä, myyntiedustaja Heikki Korpista, jonka laboratoriotulokset tulokset kielivät korkeasta tautiriskistä, sekä Seppo Ahmavaaraa, joka syyttää lääkäreitä virhearviosta.

Opetustilanne on tärkeä, sillä suuri osa potilaiden lääkäreistään tekemistä valituksista johtuu juuri lääkärin ja potilaan välisen vuorovaikutustilanteen epäonnistumisesta.

Näitä taitoja kannattaa opetella, sillä niitä voi oppia, kurssimonisteissa todetaan.

ALKOOLISTI Matti Ketosen olemus on huter, kun hän istahtaa uudestaan tuolille ja silmäilee lääkäreitä kulmiensa alta.

Lääkäriopiskelija yrittää muistella, millaisia ohjeita opetustilannetta vierestä seuraava opettaja **Pekka Louhiala** antoi hänelle hetki ennen Ketosen kohtaamista:

Älä luovuta, vaikka sinulle tulisikin voimaton olo. Älä edes kuvittele voivasi tehdä miehestä täysin raitista. Asenoidu niin, että voit siitä huolimatta hoitaa häntä hyvin – muuten palat lääkäriinä loppuun. Yritä selvittää, tajuako potilas, missä mennään. Viestitä hänelle, että hänestä pidetään huolta, vaikkei hän raitistuisikaan. Muista, että mitä enemmän tiedät, sitä helpompi sinun on selittää asiat yksinkertaisesti.

Härkää sarvista. Lääkäriopiskelija tulkitsee potilaalle tämän laboratoriotulosten tuloksia. Ne osoittavat, että Ketosen ruokavaliossa on aivan liikaa kossua.

Opiskelija välttää viimeiseen asti syylistämistä.

– Maksasi ei toimi, niin kuin sen pitäisi. Voi olla, että tämä kaikki johtuu liiallisesta alkoholinkäytöstäsi. Pitäisikö sinun vähentää sitä puistossa istumista? Lääkäri kysyy varovaisesti.

– Helvetin helppo sun sanoa, Ketonen murhaa.

Vastaanotolta poistuu lopulta mies, joka lupaa mennä jatkotutkimuksiin.

SEURAAVA tapaus: Raimo Mäkinen.

Lääkäriopiskelija pöydän takana on vaihtunut, kun pitkittyneen yskän vuoksi keuhkokuivassa käynyt myyntisihteeri Mäkinen tulee vastaanotolle.

Mies on hilpeällä tuulella, sillä hän ei vielä tiedä, että kuvista on löytynyt epäilyttävä varjostuma.

Opiskelija on saanut opettajalta seu-

raavat oh-

jeet: Tee

potilaalle

selväksi, et-

tä varjostuma

merkitsee mi-

tä todennäköi-

simmin syöpä-

kasvainta. Kerro,

että hänet lähete-

tään kiireellisenä

jatkotutkimuksiin.

Anna potilaalle pu-

helinnumero, josta

hän saa sinut kiinni.

Opiskelija aloittaa:

– Kuvista on valit-

tavasti löytynyt huo-

lestuttava muutos.

Raimo Mäkisen hilpeä

olemus sulaa ahdistuk-

seksi. Hänestä tulee itkui-

nen ja hänen käteensä täri-

sevät. Sekä lääkäri että po-

tilas ovat pitkään hiljaa.

Lääkäriopiskelija selvittää

kurkkuaan.

– Ei tämä mikään kuole-

mantuomio ole. Saatte parasta

mahdollista hoitoa, hän toteaa.

Sisään käveli terve Raimo Mä-

kinen, mutta huoneesta poistuu

vakavasti sairas mies. Lääkäri tie-

tää, että kysymykset tulevat mie-

leen vasta myöhemmin.

HARJOITUKSEN jälkeen opetusti-

lanteet analysoidaan. Opiskelija

kertoo oman näkemyksensä onnis-

tumisestaan, sitten palautetta anta-

vat näyttelijä ja opiskelijatoverit ja lo-

puki lääkäriopettaja.

Alkoholisti Ketosen kohdannut nuori

naisopiskelija saa kiitosta.

– Tuli vaikutelma, että olit välittömän

kiinnostunut tästä retkusta. Tuntui siltä,

että todella halusit hoitaa minua, näytte-

lijä kehuu.

– Hyvä, että sinutellit häntä. Tässä ta-

pauksessa teitittely ei ehkä olisi toiminut,

opiskelijatoveri arvelee.

Opettajalta hän saa kiitosta siitä, ettei

hän sortunut moralisointiin.

Ikäviä uutisia kertomaan joutunutta

opiskelijaa kehuaan siitä, että hän antoi

potilaalle aikaa sulatella uutista sen si-

jaan, että hän olisi ollut itse äänensä koko

ajan. Empatia ja lämpö välittyivät.

Pienryhmän jäsenet nyökkäilevät, kun

opettaja Pekka Louhiala toteaa:

– Lääkäri on onnistunut työssään, jos

potilas vastaanotolta poistuessaan kokee

tulleensa kohdatuksi.

Kirjoita lääkäreistä!

MILLAISIA kokemuksia sinulla on lääkärien vuorovaikutustaidoista? Poistuitko vastaanotolta tyytyväisenä vai tyrmistyneenä? Millainen on hyvä lääkäri? Kerro mieleenpainuvien muistosi osoitteessa www.esaimaa.fi/vastaanotto/.

Lääkäri ei enää ole jumalasta seuraava

NÄYTTELIJÄ Matti Laustela pyyhkii hiukeä otsalta. Hän on juuri esittänyt neljää erilaista potilasta kahden tunnin aikana ja eläytynyt rooleihinsa antaumuksella. Laustela on näytellyt potilaita kymmenkunta vuotta, kutakuinkin yhtä kauan kuin vuorovaikutustaitoja on tässä muodossa lääkäriopiskelijoille opetettu.

Näyttelijä on pannut merkille, että opiskelijoiden asenne opetuksen on muuttunut.

– Aikaisemmin jotkut sanoivat, että tämänhän on falski tilanne, ei tätä tarvit-

se ottaa tosissaan. Nykyään opiskelijoilla on motivaatio kohdallaan, Laustela sanoo.

NELJÄN vuoden lääkäriopiskelija **Venla Miettunen** todistaa väitteen oikeaksi: hän pitää vuorovaikutuskoulutusta tärkeänä. Hän arvostaa lääkärissä empaattisuutta ja haluaa olla joskus sellainen itsekin.

Omassa harjoituksessaan Miettunen kohtasi kuvitteellisen potilaan Heikki Korpisen, jota hänen piti motivoida elämäntapamuutokseen.

– Olisi ollut helpompaa, jos potilaalla olisi jokin selkeä sairaus, johon puuttua. Nyt piti yrittää varoitella ja sanoa, että teille *ehkä* tulee jokin sairaus, jos jatkatte näin, Miettunen pohtii.

Opettaja neuvoi häntä kysymään yksilöityjä kysymyksiä, välttämään vierasperäisiä sanoja ja muistuttamaan potilasta sukurasitteesta. On myös tärkeää kysyä lopuksi, mitä potilas itse ajattelee saamistaan ohjeista.

Miettunen on huomannut, että jokaisen potilaan mielentila on aistittava erikseen.

– On vaikea tietää, kenelle voi tai pitää lyödä oikein nyrkkiä pöytään ja kenelle pitää puhua varovaisemmin.

MYÖS OPETTAJA ja lääkäri **Pekka Louhiala** on huomannut opiskelijoiden asennemuutoksen.

Hän ei kuitenkaan lupaa, että kaikki tulevaisuuden lääkärit olisivat vuorovaikutusvirtuoseja.

– Tiedämme, että jotkut osaavat nämä asiat luonnostaan. Toisille taas potilaan kohtaaminen on vaikeaa opetuksesta huolimatta, Louhiala sanoo.

Asennemuutokset ulottuvat myös lääkärin ammattiin. Nykylääkäri ei luule olevansa kaikkivoipa ja osaa ottaa potilaan omat näkemykset paremmin huomioon.

– Lääkäri ei enää ole jumalasta seuraava.

Louhialan mukaan lääkärin on viisasta myöntää, ettei hän tiedä tai osaa jotakin. Myös anteeksi pyytämisen tai pahoittelun ovat toisinaan paikallaan.

– Potilaat antavat yleensä lääkärielle anteeksi, jos lääkäri huomaa pyytää sitä, Louhiala sanoo.

